

**ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ***

**The Necessity of an Operation of Students Care and
Support System for Primary Schools under the Office of
the Basic Education Commission in the Northeast**

แดนไพร สีมาคาม, วสันิกา ฉลากบาง และเอกลักษณ์ เพียสา
Danprai Seemakam, Wannika Chalakbang and Akkaluck Pheasa
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: danprai1976@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของยามานะ และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี

PNI
modified

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

*ได้รับบทความ: 30 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 13 ตุลาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2564

Received: August 30, 2021; Revised: October 13, 2021; Accepted: December 23, 2021

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($PNI_{modified} = 0.318$) รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อ ($PNI_{modified} = 0.310$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.296$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.295$) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.293$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; ความต้องการจำเป็น; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to, 1) study the current and desirable states of students care and support system and 2) study the necessity of an operation of students care and support system for primary schools under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast. It is a quantitative research. The sample consisted of school directors and teachers in charge of the students care system totally 400 which was determined by using Taro Yamane's sample size table and multi-stage sampling. The instrument used was 5-level rating scale questionnaire with the Index of item objective congruence (IOC) between 0.80-1.00, discrimination power between 0.42-0.94, and the overall reliability value at 0.98. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and $PNI_{modified}$.

The research results were as follows:

1. The overall current of students care and support system for Primary schools under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast was at a moderate level and the desirable states was at the high level.

2. The $PNI_{modified}$ index values of the necessity of an operation of students care and support system for Primary schools under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast in an overall was at moderate level. The $PNI_{modified}$ index values in order of priority were as follows: preventing and solving problems ($PNI_{modified} = 0.318$), referring students ($PNI_{modified} = 0.310$), screening students ($PNI_{modified} = 0.296$), promoting and developing students ($PNI_{modified} = 0.295$), and knowing individual students ($PNI_{modified} = 0.293$), respectively.

Keywords: Students care and support system; Necessity; Primary school

1. บทนำ

อนาคตประเทศไทยปี 2579 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้กำหนดกรอบที่จะบรรลุไว้ว่า เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะ และทัศนคติที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 5)

สภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความคิด ตลอดจนค่านิยมของคนในสังคม ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันที่เคยมีมาในอดีต เปลี่ยนเป็นต่างคนต่างอยู่ เห็นแก่ตัว แข่งขันแย่งชิงและเอาเปรียบกันเพื่อความอยู่รอด นิยมวัตถุ สังคมว่าเหว่ การไปมาหาสู่กันน้อยลง ครอบครัวมีขนาดเล็กลงและการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น สภาพดังกล่าวทำให้คนในสังคมเกิดความคับข้องใจ ขัดแย้งในใจ วิตกกังวลเหน็ดเหนื่อย ว้าวุ่น เครียดและเป็นทุกข์กับชีวิตมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม และจาก

การประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม 2) นิยมประลองความเร็ว โดยมีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย เป็นนักซิ่งวัยใส และเป็นสก็อย (สาวน้อยซ้อนท้ายหนุ่มนักซิ่ง) 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา และข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท 4) มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ 5) เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตรายที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 1-2)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าวโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 1) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันสมัย ได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็น คนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วทั้งประเทศประสบปัญหา และมีข้อจำกัดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่หลายประการ อาทิ ครูแนะแนวไม่เพียงพอหรือไม่มีเลย ในบางโรงเรียน ส่วนครูที่ทำหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ ไม่ได้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการแนะแนว ครูแนะแนวมีคาบสอนมีภาระที่จะต้องให้บริการด้านการแนะแนวทั้งในเรื่องการศึกษาต่อการแนะแนวอาชีพ การจัดการบริการด้านทุนการศึกษา ซึ่งเป็นไปได้ยากมากที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะอยู่ในความรับผิดชอบของครูแนะแนวเพียงคนเดียว เพราะการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในปัจจุบันครอบคลุมไปในหลายมิติทั้งทางด้าน สุขภาพกาย ใจ ด้านการเรียนรู้ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านการปกป้องและคุ้มครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 7) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยชัย ศรีตระกูล (2556, หน้า 64) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ

ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่ของครูแนะแนวและมีข้อคิดเห็นว่าครูมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการนำผลจากการคัดกรองมาจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนหรือแก้ไขปัญหานักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมและ ผู้ปกครองนักเรียนไม่เข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มยุรี สาริบุตรและ อุทัย ภิรมย์รัตน์, 2560, หน้า 289-303) พบว่า ผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเนื่องจากขาดการสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จที่เอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปัจจัยที่มียังไม่สอดคล้องกับความต้องการ เช่น การบริหารจัดการเชิงนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขาดข้อมูลสารสนเทศความร่วมมือ สื่อทรัพยากรสนับสนุน และมีข้อเสนอแนะในการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ สรุปสะท้อนผลการดำเนินงาน ตลอดจนมีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน

ได้รู้จักตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การวางแผน และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่งและขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 24,480 คน (สำนักงานคณะกรรมการการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551, หน้า 192) และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 47) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้ 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 394 คน 2) ใช้จังหวัดเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ของจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 20 จังหวัด ดังนั้นจะได้ 10 จังหวัด 3) ใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ตั้งอยู่ใน 10 จังหวัด ได้จำนวน 11 สำนักงานเขต 4) ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 11 แห่ง ได้จำนวน 200 แห่ง และ 5) เลือกแบบเจาะจงโดยเลือกผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในข้อ 4) ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 200 คน และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษาสูงสุด ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.42-0.94 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 5 ด้าน

modified

ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อ

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.00 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างละเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.75 ระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 และมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.75 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.25 ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 30.25 และปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 10.50 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	184	46.00
1.2 หญิง	216	54.00
รวม	400	100

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. ตำแหน่งปัจจุบัน		
2.1 ผู้บริหาร	200	50.00
2.2 ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแล	200	50.00
รวม	400	100
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	70	17.50
3.2 5-10 ปี	87	21.75
3.3 11-15 ปี	120	30.00
3.4 มากกว่า 15 ปี	123	30.75
รวม	400	100
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
4.1 ปริญญาตรี	237	59.25
4.2 ปริญญาโท	121	30.25
4.3 ปริญญาเอก	42	10.50
รวม	400	100

2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) และต่ำกว่าสภาพที่คาดหวังทุกด้าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.42$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{x} = 3.41$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.39$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{x} = 3.33$) และด้านการส่งต่อ

($\bar{x} = 3.32$) ตามลำดับ สภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{x} = 4.41$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.39$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{x} = 4.38$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 4.34$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่คาดหวัง			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.42	0.48	ปานกลาง	1	4.42	0.48	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.39	0.55	ปานกลาง	3	4.39	0.47	มาก	3
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	3.41	0.47	ปานกลาง	2	4.41	0.47	มาก	2
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน	3.33	0.50	ปานกลาง	4	4.38	0.47	มาก	4
5. ด้านการส่งต่อ	3.32	0.44	ปานกลาง	5	4.34	0.45	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.37	0.49	ปานกลาง		4.39	0.47	มาก	

3. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมเท่ากับ 0.302 ($PNI_{\text{modified}} = 0.302$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีค่าความ

ต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.318$) รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อ ($PNI_{\text{modified}} = 0.310$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.296$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.295$) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.293$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา	PNI_{modified}	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	0.293	5
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	0.296	3
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	0.295	4

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา	PNI _{modified}	ลำดับ
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	0.318	1
5. ด้านการส่งต่อ	0.310	2
ค่าดัชนี PNI _{modified} เฉลี่ย	0.302	

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน

และแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อตามลำดับ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้านจะต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญทิรา วาติ (2562, หน้า 194-208) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกๆ ด้านได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) ที่กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว

2. ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพ

รวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าครูที่ปรึกษาขาดเทคนิคในการให้คำปรึกษา การดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนยังไม่ทั่วถึง และครูยังไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริงจึงไม่สามารถดูแลช่วยเหลือป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดีเท่าที่ควรรวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง (2562, หน้า 108-110) ที่ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งได้เสนอแนวทางการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการให้คำปรึกษาแก่ครูที่ปรึกษา ประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองรับทราบนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียน และร่วมกันปรึกษาหารือ หาวิธีการป้องกันและ

แก้ไขปัญหามีการตั้งกลุ่มไลน์ระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองในการกำกับติดตามดูแลนักเรียน จัดโครงการ/กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกับหน่วยงานภายนอก เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญห เช่น กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา และมีการจัดทำแบบบันทึกผลการติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 15) ที่กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความสนใจ ใส่ใจกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการ

ส่งต่อด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทาง และนโยบายระดับโรงเรียนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

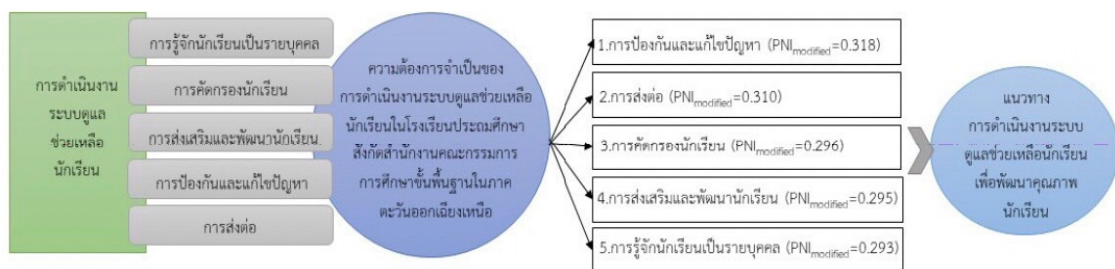
2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกศึกษาตามขนาดโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก

ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในแต่ละขนาดโรงเรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามลำดับ ในขณะที่สภาพสังคมปัจจุบันมีสิ่งที่สามารถทำให้เด็กนักเรียนตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องทำอย่างจริงจัง ประสานทุกองค์ประกอบ มีทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก การพัฒนาครูให้มีทัศนคติและความรู้ที่ถูกต้องเพื่อการพัฒนาเด็กให้มีภูมิคุ้มกันและเติบโตเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- ณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง. (2562). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มยุรี สาริบุตร และอุทัย ภิรมย์รัตน์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(2), 289-303.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ปีงบประมาณ 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2564). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.data.bopp-obec.info/emis>.
- อวยชัย ศรีตระกูล. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัญทิรา วาดี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 30(1), 194-208.